

กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

ของ

สุนทรภู่

นายสนิท พLOYน้อย พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นางทรพย พLOYน้อย

ณ เมรุวัดเมืองเก่า

ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๕

อาร์มกกา

นายสนิท พดอยน้อย ได้ปรารภกับข้าพเจ้าว่า
จะจัดการฌาปนกิจศพมารดา ใครจะพิมพ์หนังสือแจก
แก่บรรดาท่านผู้เคารพนับถือ ซึ่งมาในงานฌาปนกิจ
หนังสือเรื่องหนึ่ง และมอบให้ข้าพเจ้าช่วยจัดการ
ข้าพเจ้าได้รับและพิจารณาทบทวนไปทวนมา อยู่หลายครั้ง
ถึงหนังสือที่จะพิมพ์กับอุปนิสัยของผู้ตาย และท่าน
ผู้ที่จะได้รับแจก ผลที่สุดตกใจว่าจะพิมพ์หนังสือ
เรื่อง "พระไชยสุริยา" ซึ่งเป็นหนังสือคาถาถอนของ
คุณทรภู่ เห็นว่าเป็นประโยชน์ทางคดีโลกและคดี
ธรรมเจอปกกันอยู่ ส่วนเนื้อความจะเป็นประการใด
นั้น หวังว่าท่านผู้ได้รับแจกคงจะทราบได้จาก
หนังสือนี้ เมื่อข้าพเจ้าเห็นคเห็นชอบในหนังสือนี้
แน่แล้ว จึงได้ขอความกรุณาจาก นายทองด้วง
ศุภะมารัก ผู้แทนราษฎรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คิด

ต่อสู้กับหอดูดมุดแห่งชาติ ขออนุญาตพิมพ์หนังสือเรื่อง
 สมองไวยาวิจัยมัยของ นายสันติ พดอยน้อย

ขออำนาจแห่งกุศลบรณทาน^๕ จงเป็นผลสำเร็จ
 แก่วิญญาณของ แม่ทรัพย์ พดอยน้อย ในสถานที่
 วิญญาณสถิตนั้น ๆ และขออนุโมทนาอุปัฏฐาธรรม
 ของ นายสันติ พดอยน้อย มาในทันทีด้วย.

พระครูธรรมโศภิต

วัดปากคลองปราน

๒๒ มีนาคม ๒๔๕๕

กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

ยานี้ ๑๑

สระสุดจะขอไหว้	พระศรีไตรสระระณา
พ่อแม่แต่ครุบา	เทวดาในราศี
ข้าเจ้าเอา ก ข	เข้ามาต่อ ก กา มี
แก้ไขในเท้าน	ตมดอयाศรธา
ระรำคำต่อไป	พอพ่อใจกุมารา
ชระณมราชา	เจ้าพาราด่าวะดี
ชื่อพระไชยสุริยา	มีดุดามะเหษี
ชื่อว่าดุมาด	อยู่บุรีไม่มีไทย
ข้าเฝ้าเหต่าเด่นา	มีกรยาอะณาไศรย
พอก้ามาแต่ไกล	ได้อาไศรยในพารา
ไพร่ฟ้าประชานี้	เขาบุรีก็ปรีดา
ทำไร่เขาไถนา	ได้เข้าปดาแต่ด่าดี

อยู่มาหมู่ชาเฝ้า

ทหน้าตาดุด

คำเข้าเฝ้าล้น

หาได้ให้ภรรยา

ไม่จำคำพระเจ้า

ถอดมขาทไทย

กระดกมค

ใครเขาเข้าปดามา

ที่แพแก่ชนะ

ชนอกโตด

ทชอกถอพระเจ้า

ผู้เฒ่าเหตวเมธา

ภิชุณะมะณะ

คาถาว่าดำนำ

ไม่จำคำผู้ใหญ่

ทตมอะโ

กหาเขาจะนาร

ท่ามะโหรทเคหา

เข้าแต่หือพอกามา

โตโภพาให้บ้าใจ

เหไปเข้าภาษาได้ย

ฉือแต่ไพรได้ชอกดา

คือโก่หมู่เจ้าตุภา

ให้ตุภาที่ว่าด

ไม่ถอพระประเวณ

โตดาคมอาญา

ว่าโง่งเง่าเค่าปูปดา

ว่าไบบ่าดาระยา

เด่ากิดะพระดะธำม

ไปเรว่าท่าเนโก

คี่ระไม้ใจโยได้

เข้าชอโมทนาไป

พาราธาวะถึ
 หุ คอถอแต่ใจ
 หุ หุ หุ
 มุทมมมอ
 หุ หุ หุ
 ไต่ควาฆาทคอ
 ขาเฝ้าเหตาดเ็นนา
 หุ หุ หุ
 ถอนาร่าเข้าไป
 หาใต้ใครหาเอา
 หุ หุ หุ
 มุทมออาญา
 หุ หุ หุ
 ฆามาภกระทำ
 หุ หุ หุ
 นาม่าเขาชาน
 ขาเฝ้าเหตาดเ็นนา
 หุ หุ หุ
 ฆบาตาดไป

ใครไม่มีปราณีใคร
 ที่ใครได้ได้เอาพอ
 หุ หุ หุ
 ทำคุดอไมชอขอ
 อะไรพอกก็เอาไป
 มิได้ว่าห่มุขาไทย
 แต่หน้าใจไม่นำพา
 ไพรฟ้าเศรำเปด่าอุรา
 ไต่คุดาไม้ปราณี
 มหะระณะกามี่เซาบุริ
 ก็ไม่มีทอไศรัย
 หน้ไปหาพาราโกด
 ไม่มีใครในธานี

ฉบับนี้ ๑๖

พระไชยสุริยาภุม
 มาที่ในตำด้าเก่า

พาพระมะเหย

เข้าปดหาไปไม้เบา	นารที่เยาว์
ก็เอาไปในเกตรา	
เถาแก่เขาแม่แซมมา	เด่นเด่นา
ก็มาในดำดำเกา	
คี่มาพ่อช่อใบได้เด่า	วายุพยุเพธา
ดำเกาก็ไซ้ใบไป	
เกตรามาในน้ำไหล	คำเข้าเปตาใจ
ที่ในมหาวาริ	
พระสุธาอาไศรยไม้มี	ราชานาริ
อยู่ทพระแกตแดตุ	
ปดากะให้โตมาราหุ	เหราปดากุ
มีอยู่ในน้ำคดำไป	
ราชาวาเหว่หญไทย	วายุพาคตาโคต
มาในทะเลเอกา	
แดไปไม้ปะพระสุธา	เปตาใจในยนา
โพตเพตเจตาราคริ	

ราชาว่าแก่ณีนี	ใครรู้กระต
วาริน ^{๕๕} เท่าไถนา	
ข้า ^๕ เฝ้า ^๕ เด้า ^๕ แก่ ^๕ ราชา	ว่า ^๕ พระ ^๕ มหา
วาริน ^{๕๕} ไซ ^๕ ร์ ^๕ ใหญ่ ^๕ โต	
ไหด ^๕ มา ^๕ แต่ ^๕ ใน ^๕ คอ ^๕ โค	แม่ ^๕ ไป ^๕ ใหญ่ ^๕ โต
มะ ^๕ โห ^๕ พา ^๕ ดา ^๕ นา ^๕ ไหด	
บา ^๕ พ ^๕ มี ^๕ ไค ^๕ แก ^๕ ไซ	ข้า ^๕ พ ^๕ เจ้า ^๕ เข้า ^๕ ใจ
ผู้ ^๕ ใหญ่ ^๕ ผู้ ^๕ เฒ่า ^๕ เด้า ^๕ มา	
ว่า ^๕ มี ^๕ พระ ^๕ ยา ^๕ ด ^๕ ก ^๕ ุณา	ใหญ่ ^๕ โต ^๕ มะ ^๕ โห ^๕ พา
กา ^๕ ยา ^๕ เท่า ^๕ เขา ^๕ คร ^๕ ี	
ช ^๕ อ ^๕ ว่า ^๕ พระ ^๕ ยา ^๕ ด ^๕ ำ ^๕ ภ ^๕ า ^๕ ท ^๕	ใคร ^๕ รู้ ^๕ กระ ^๕ ต
วาริน ^{๕๕} โต ^๕ เท่า ^๕ โต	
โย ^๕ ได้ ^๕ เฒ ^๕ เฒ ^๕ า ^๕ กา ^๕ ไป	พ ^๕ อ ^๕ พระ ^๕ ด ^๕ ุ ^๕ ริ ^๕ ไ ^๕ ด ^๕ ย
จะ ^๕ โก ^๕ ด ^๕ โ ^๕ พ ^๕ ด ^๕ เพ ^๕ ด ^๕ เว ^๕ ธา	
แต่ ^๕ ไป ^๕ ไม่ ^๕ ปะ ^๕ พะ ^๕ ด ^๕ ุ ^๕ ธา	ย ^๕ ่อ ^๕ ท ^๕ อ ^๕ ร ^๕ ธ ^๕ รา
ช ^๕ ี ^๕ ว ^๕ า ^๕ ก็ ^๕ จะ ^๕ ปะ ^๕ ระ ^๕ ไ ^๕ ด ^๕ ย	

พอบปดามาในหน้าไหด	ตักฤณาธาไป
ธาไศรยทศัรชระปดา	
ณะแจ้แดไปโกดตา	จำของ้อปดา
ว่าขอชะมาอะไภย	
วารัทที่เราจะไป	โกดหรือว่าโกด
ข้าไห้วจะชอมรคา	
ปดาว่าข้าเจ้าเยาจะภา	มิได้ไปมา
ธาไศรยอยู่ค้อชรณ	
ตักฤณาธาไธยชัว	ธาปดาจรด
ตุ้ทฎุมาธาไศรย	
ข้าเฝ้าเด้าแกฎุวไนย	พระเจ้าเข้าใจ
ฤไทยว่าเหว่เอกา	
จำไปในทะเลเวรา	พยุใหญ่มา
เกศราก็เหเซไป	
ล่มอกก็เกาเด้าไป	ทะเลปรุไป
หน้าไหดเข้าดำดำเกา	

ผู้นำชาติไทยเล่า

เจ้ากามชาเอา

ตำเภาระยาคว่าไป

ราชาคว้ามือออรไทย

เอามาใส่ใบ

คือใจไม่ไถดกายา

เถาแก่เขาแม่เสนา

น้ำเข้าหูตา

จระเข้เหราคร่าไป

ราชานาริว่าไร

มีก้ามจำใจ

จำไปพอบพระสุธา

มีไม้ทริใหญ่ใบหนา

เข้าไปได้ยา

เวดาพอกำว่าไร

สร้างคະนางค์ ๒๘

ชนใหม่ใน กน ก กา ว่าปน ระคนกันไป เข็นค

ภูธร มานอนในไพร มณฑลคั่นไตร แทนไพชยนต์

สถาน

ล้วนสุดมาดี วันทาดำมี เทวอยู่งาน เข้าอยู่คุด

เหมือนแต่ก่อนกาด ให้พระภูบาล ดำราญวิญญา

พระชวนนวดนอน เข้มใจไม้ซอน เหมือนหมอน
แม่น้ำ ภูธรด้อมมนต์ ให้บั้นภาวนา เข้มคำร่ำว่า
ก้นป่าไภยพาด

วนนจนทร มืดรากร เป็นบริวาร เห็นต้น
ดินฟ้า ในป่าท่าธาร มาดัดบ้าน ไบกันอรชร

เขมฉำหาฟ้า ชนชะเมภา วายุพาจร ดำระพัน
จนทอนิน รนกดนเกดร์ แคนต่อคดอรอน ว้าวอน
เวยนระวน

จนทรากดาเคดอน กระเวนไฟเร่เกเอน เคอน
เพอนชานขบ มูเจ้าเขาเขน กูเกรนหากัน ดินธุพุดัน
ครนครนหวนไหว

พระพนคนนอน โทดพระนคร ส่ท่อนถอนฤไทย
เขาครุ่ดร์ยน ชนพนเมรุไกร มีกำม้จำไป ในป่าอารัญ

ละมั้ง ๑๖

ชนกงจงจำดำคณิ ทงกนปนกัน

ว่าพรรณเม็งไม้ไผดง

ไกรกร่างย่างยงสูงระหง คดิงปดิงปริงประยง
คันทรงดั่งกตนิณฝาง

มะม่วง พดองพดองชางนาง หตณเกิดอนเถอนทาง
กินพดางเดินพดางหวางเนน

เห็นกวางยางเยองซาเดองเดิน เหมอนนอยางนาง
เจิญ พระแดงดำอางชางเคียง

เขาสูงฝูงหงษตงเรียง เรงรองกอดงเดี่ยว
ดำเนียงนำพวงวงเวง

กตางไพลไก่อชันบันแดง พงเดี่ยวเพียงเพดง
ชอแจจจเรียงเวียงวง

ยงทองรองกะตองโห่งตง เพียงหมองกตองระมิง
แตรดั่งชกิงสระคตชานเดี่ยว

กระดิงกระดางนางนวนนอนเรียง พระยาดอกคตอเคียง
แอนเอียงอีโห่งโห่งเทง

ค้อนทองเดี่ยวรองป่องเป็ง เพดนิพวงวงเวง
อเกงเรงรองตองเซ็ง

ฝูงตะมิงฝังดินกินเพลิง
ย่นเบงบงหน้าตาโพตง

คางแข็งแรงเริง

บ้าตุงยุงย่างข้างโคตง
โยงกันเดินหน้าคดำไป

อึ้งคะนึ่งมิ่งโผง

ธานี ๑๑

ชนกกตกทุกช่ยาก
มันเผือกเดือกเผาไฟ

แค้นดำบากจากเวียงไชย
กินผลไม้ได้เป็นแรง

รอน ๆ อ่อนอ้อตงค
ช่วงตงนาครังแดง

พระสุริยงเย็นยอแดง
แฝงเมฆเขาเงาเมรุชร

ตึงค่างครางโครกครอก
ชะนัวเวกวอน

ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน
นกหกร่อนนอกรังเรียง

ตูกนกขกบักบ้อง
แม่หนักปกบักเคียง

อำปากร่องช่องแซ่เคียง
เคียงตูกอ้อนบ่อนอาหาร

ภูธรนอนเนนเขา
คกยาดจากค้งคาร

เคียงคตงเคดาเขาวมาตย
ดั่งดาร์น่องหมองภักตรา

ยากเย็นเห็นหน้าเจ้า	สร้างไค้กเค้ราเจ้าพอ
อยู่วงศ์จันทรา	มาหม่นหมองดอองนวด
เพื่อนทุกซั้ชไค้กเค้รา	จะรักเจ้าเผ่าดังวน
มิ่งขวัญอัยารนจวน	นวดกรักรัของจะหมองศรี
ชวนชนกตนกตาดกตน	มรดกตนมาดี
กตงเคดาเขายวนย	ททุกชวอนหยอนเย็นทรวง

ขานี้ ๑๑

ชนกตบทอศัจรรย	เดี่ยวครนครนชนเขาหวง
นกหกตกรังรวง	ตัดทวงปวงง่วงงูโง
แดนดินถิ่นมนุษย์	เดี่ยวตั้งดูเพลิงไฟดง
ตักกวานบ้านเรือนโรง	โคตงคตอนเคตอนเขยอนโยน
บ้านช่องคตองเด็กใหญ่	บ้างคั้นไฟตกใจโจน
ปลูกเพื่อนเคื่อนตะโกน	ตูกโตตโผนโตนกันเอง
พิณพาทย์ระนาดฆ้อง	ตะโพนกตองร้องเป็นเพลง
ระฆังดังวงเวง	โห้งหว่างเห่งเก้งก่างดัง

ขุนนางต่างดุกว้าง
พนดะวันคนตงตง

พระตั้งขังจากกุฎี
หตวงชन्हตวงเถร

พวกวัดพดตเข้าบ้าน
คั้นไม้ไกวเอนโอน

พวกผีทบนตุก
ซิกซิกระริกกัน

ต้ององค์ทรงตั้งวาศ
คันทอนอ่อนอกใจ

ยานี้ ๑๑
ขน กบ จบ แม่ กด

ผาคู่กรุกขมุด
ระงับหตบเนตรนึ่ง

เหมอนกับหตบสันทนอน

ท่านผู้หญิงวังยุคหง
พตงพตตคทกหกคะเมน

วังอุดตุดตุดมื่อเนร
ดงโคตงนเดนแผ่นผาดโผน

ถ้านค้อถ้านชานเซโตน
ดิงค่างโจนโผนหกหัน

คตจุมกตูกตาวด้น
บั้นไม้ทนมันเค้อคใจ

โถกชาคุดหวาดหวั่นไหว
เดินไม้ไต้ให้อาตุร

พระคาบคัมขากุณฑ
ภูตด้วด้คตคถาวร

เอนองค์อิงพิงตั้งขร
ตั้งวรีคตอกภิญญาณ

๐ ๘ ๘ ๘
บาเพ็งเตงเห็นจบ
๘ ๒ ๐
สัตว์รรคชนวมา

๕ ๐
พนพภพจบจักระวาฬ
๕ ๐
ท่านเห็นแจ้งแห่ดงโศกา

๒ ๘
เข้าฉานนานนับเดือน
๐ ๘ ๐
จำคดีกนวาตา

๕ ๘
ไม่เซยอนเคตตอนกายา
๕ ๘
เป็นผาคู่กทุกเดือนปี

๒ ๒ ๒ ๒
วนนนครนดินไหว
๘ ๒ ๘
เตงครุกระด

๕ ๘
เกิดเหตุใหญ่โนปะระพี
๕ ๘
กาตกิดนัสประการ

๒ ๒ ๒ ๒
ประกอบชอบเป็นผิด
๒ ๒ ๒ ๒
ด้ามญอนชพาด

๕ ๒ ๒ ๒
กตบจริตผิดโบราณ
๕ ๒ ๒ ๒
ผตัญคนชอถอดัตยธรรม

๒ ๒ ๒ ๒
ตูกศิษย์กิดต่างครู
๐ ๘ ๐ ๘
ต้อเดียดเบียดเบียดพกน

๕ ๒ ๒ ๒
ตูกไม่รุกนพ้อมน
๕ ๒ ๒ ๒
ตอบฆ่าพนคอดคณหา

๒ ๒ ๒ ๒
โศกดาภบาปบคิด
๒ ๒ ๒ ๒
อระพะตุงชา

๕ ๒ ๒ ๒
โจทยจบผิดฤษยา
๕ ๒ ๒ ๒
บวนเบนบาพาบตบง

๒ ๒ ๒ ๒
บรรดาต้ามญัสตว

๕ ๒ ๒ ๒
เกิดวบตบตคบาบง

๒ ๒ ๒ ๒
ไตรยศทกชระระวัง

๕ ๒ ๒ ๒
ตั้งวจณะระอะวะระถ่าน

ฉะบัง ๑๖

ชนกมถัมเคจจอมอารย

เห็นคฤบาท

ผู้ผ่านพาราธาวะถ

ชอตรงหงเดหเด่น

กดอกกตบอปร

บุรจงถ่มจมไป

ประโยชน์จะโปรดภูวไนย

นึ่งนึ่งตงใจ

เดือนได้ดำเรจเมตตา

เปดงเดี่ยวเพียงพินอินทรา

บอกขำมรณา

คงมาวนหนงกตคน

เบยพเบยดเดี่ยวด้อฉฉน

บาปกำมำนาคน

ไปทนทุกชนบกปกตป

เมตตากฤณาดำมัญญ

จะได้ไปด่วรรค

เป็นศุขทุกวนหรรษา

ด่มบตดตควมมนุษย์ครุชา

กดอกกตบอปรา

เทวาลมบตชชวาท

คุขเกษมเปรมปรีดิ์มาน	อิมหน้าดำราญ
ศฤงคารหอมดอมพร้อมเพรียง	
กระຈប់ปัดชอท่อเตียง	ชบราจำเรียง
ดำเนียงนางพาน่าพง	
เดชะพระกุศตहनหง	ตั้งโตใจหวัง
ไต่ตงมุงมาตรปรารภนา	
จริงนะประดักดักกา	ต้วตมนตภาวนา
เบองหน้าจะไต่ไปส่ววรรค	
ຈบเทศน์เด็รจกำรำพัน	พระองค์ทรงธรรม
คันทนเมฆาคตาโคต	
ละบั้ง ๑๖	
ขนเกยเดยกถ้าวท้าวไทย	ฟังธรรมหน้าใจ
เดื่อมไต่ศรัทธากดำหาญ	
เห็นไภโยในชั้นรัตนदान	ตัดห่วงบ่วงมาร
ดำราญดำเรัจเมตตา	

ต้ององค์ทรงหน่งพยคมา

จดจบกตบชะฎา

รักษาศตถอฤาษ

เจ้าศาทาภิพัช

กตบกุณทอศค

เป็นทบุชาถาวร

ประละพเบณฑบรจรูรณ

เอนองค์ดงนอน

เห็นอชอนเขนยเกยเคียร

คำเจ้าเอกราตกวาดเตยน

เห็นอยยากพากเพียร

เรียนขรรคมบำเพญเคร่งครัน

ดำเร้งเร้งไคไปส่วรรค

เด๋วยศุขทุกวัน

น่านนบกับกตบพุกษนดร

กุมราการรฤณสุนทร

ไวหวงดังด่อน

เด็กออนอนเขาวเดาเรียน

ก ข ก กา ว่าเวยน

หนูนอยคอยเพียร

อ่านเขียนผลัดมกมเกย

ระวงศวกตบครุหนุเอย

ไมเรยวเจยวเหวย

กเคยเขตหาดาบชวาบเขวยว

เห็นหวนปวดแสบปวดเคือง หยิกซาซาเซียว
อย่าเที่ยวเดินหลงจงจำ

บอกไว้ให้ทราบบาปกรรม เรียงเรียบเทียบท่า
แนะนำให้เจ้าเอาบุญ

เดชพระมหาการุญ ใครเห็นเป็นคุณ
แบ่งบุญให้เราเจ้าเอย ๆ

ร.พ. มหามกุฏฯ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร พระนคร
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๕๕

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร

ถนนพระสุเมรุ อำเภอพระนคร

นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา

พ.ศ. ๒๔๙๕

